

La sargantana balear

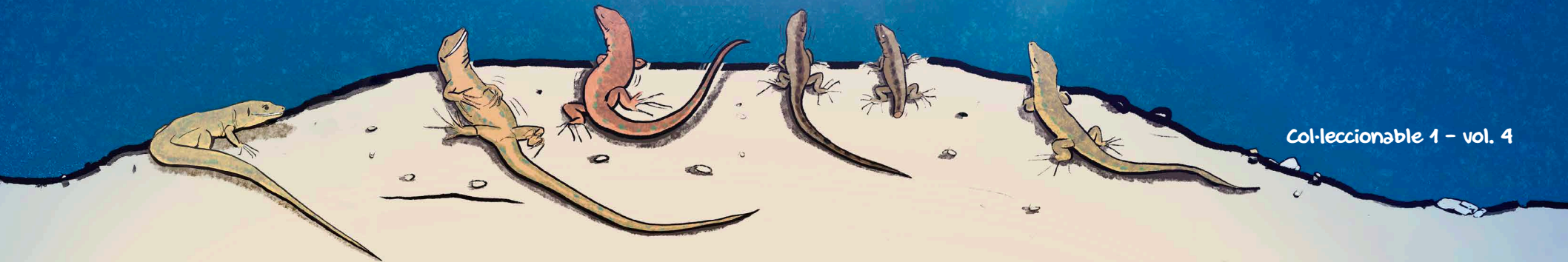
Parc Natural de sa Dragonera

Govern de les
Illes Balears

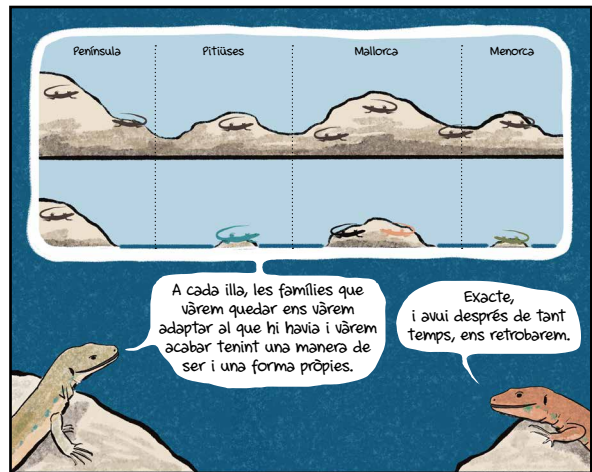
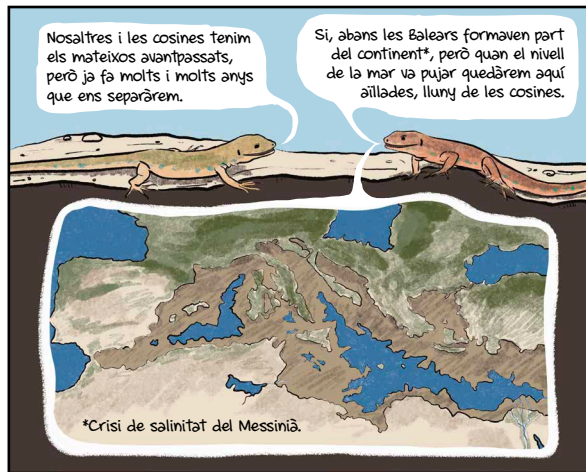
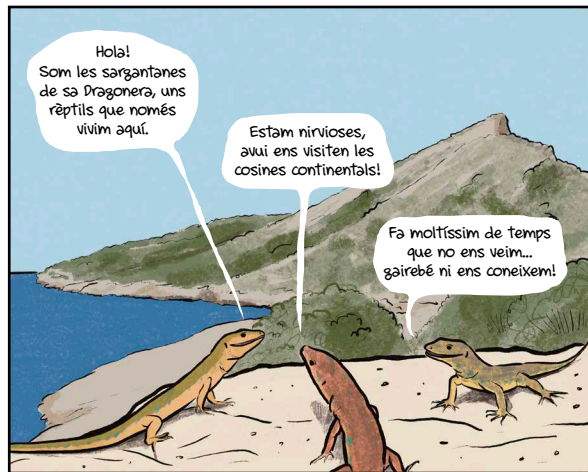
Consell de
Mallorca

Col·leccionable 1 – vol. 4

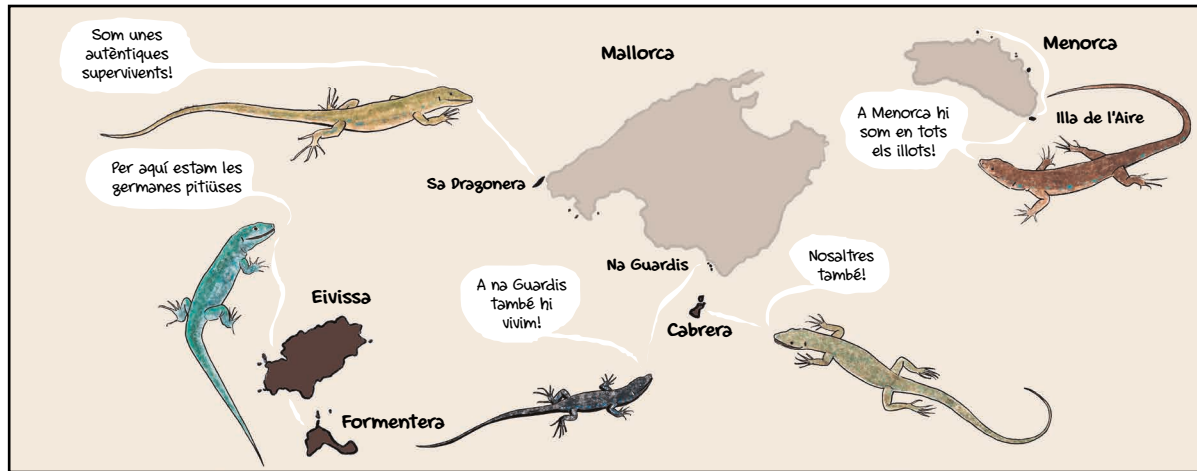
Introducció

La sargantana és un dels animals més emblemàtics del Parc Natural de sa Dragonera. És un rèptil petit que viu als illots que envolten Mallorca i Menorca, i a l'arxipèlag de Cabrera. Fa uns 5 milions d'anys, quan les illes Gimnèsies i Pitiüses varen quedar aïllades, les sargantanes varen evolucionar en dues espècies diferents: la sargantana balear (*Podarcis lilfordi*) i la pitiüsa (*Podarcis pytiusensis*).

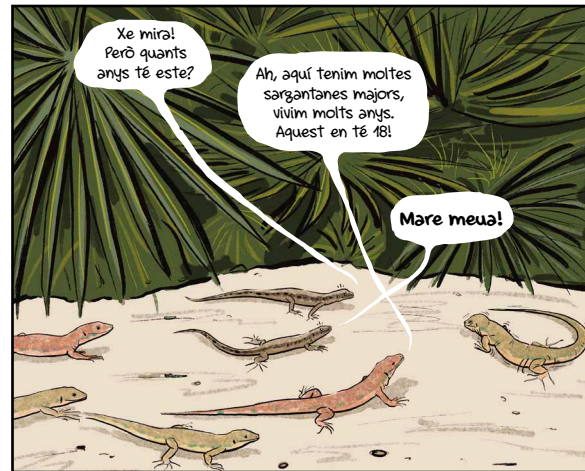
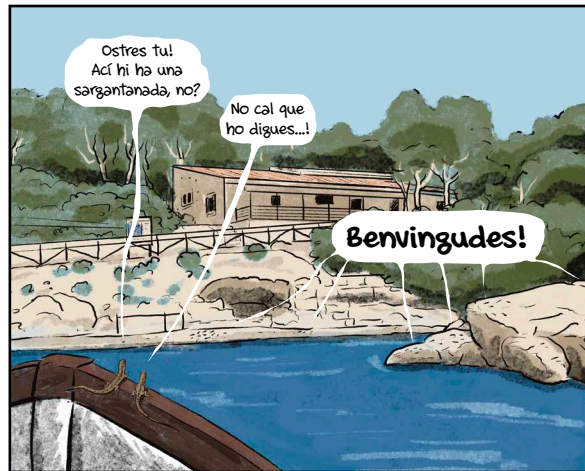
Evolució

Actualment, les sargantanes pitiüses viuen a Eivissa, Formentera i als seus illots. Les sargantanes balears (gimnèsiques), en canvi, només sobreviuen als illots del voltant de Mallorca i Menorca. Varen desaparèixer de les illes majors fa uns 2.000 anys, com a conseqüència de l'arribada dels humans (fa més de 4.000 anys) i de depredadors com els moixos, els mostels, els marts i les serps.

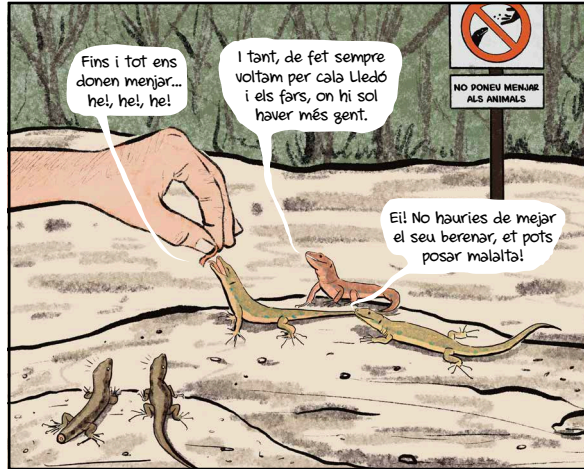
Efectes de l'aïllament

Les sargantanes s'han adaptat a les condicions de cada illot: en coneixem 43 poblacions distintes. La població de sa Dragonera, una de les més antigues, s'ha distingit com a subespècie pròpia: *Podarcis lilfordi giglioli*. El fet de ser una illa grossa, la diversitat d'hàbitats i l'absència de predadors han afavorit una gran població (més de 100.000 individus), amb una alta supervivència i sargantanes que poden viure molts d'anys.

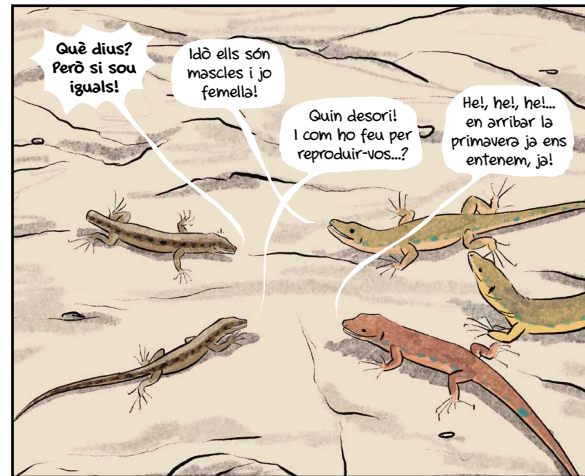
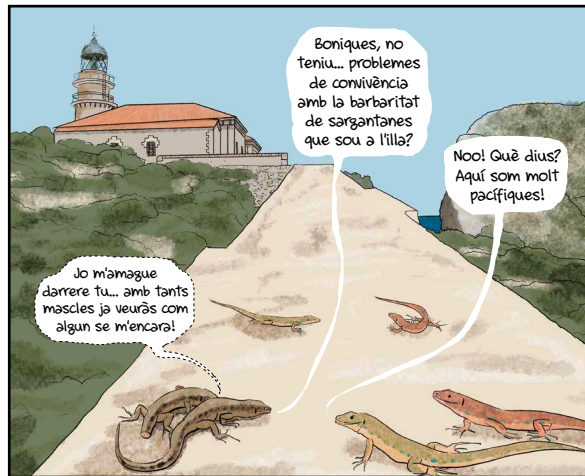
Viure a sa Dragonera

Com que a sa Dragonera gairebé no tenen depredadors, aquestes sargantanes han perdut una habilitat molt típica: desfer-se de la coa per enganar-los i escapar. Regenerar la coa costa molta energia i, sense perill, ja no els compensa. També són menys territorials i agressives que altres sargantanes. Són curioses i confiades, i sovint s'acosten als humans sense por. De fet, les zones on trobam més sargantanes són els espais on hi sol haver més gent.

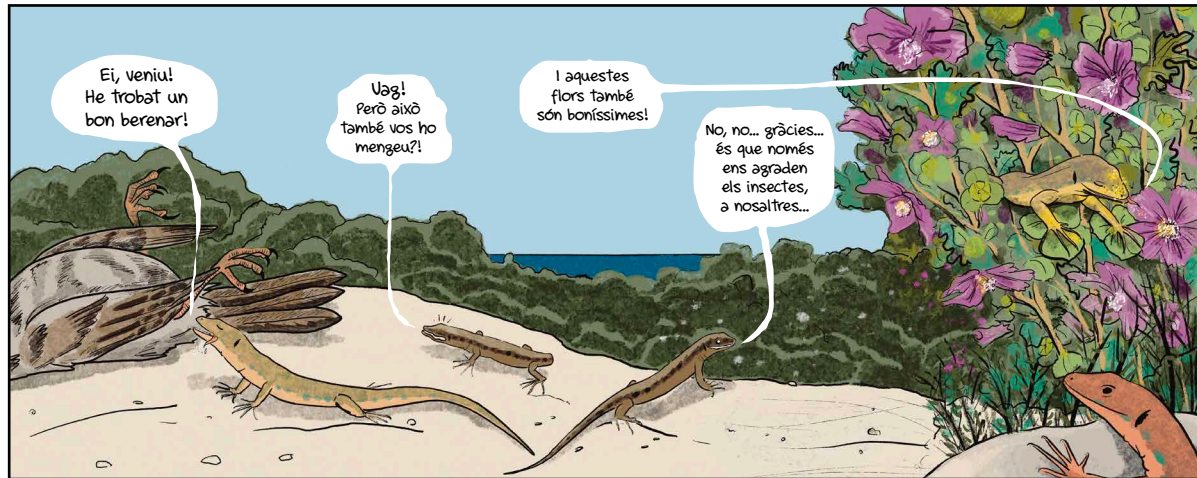
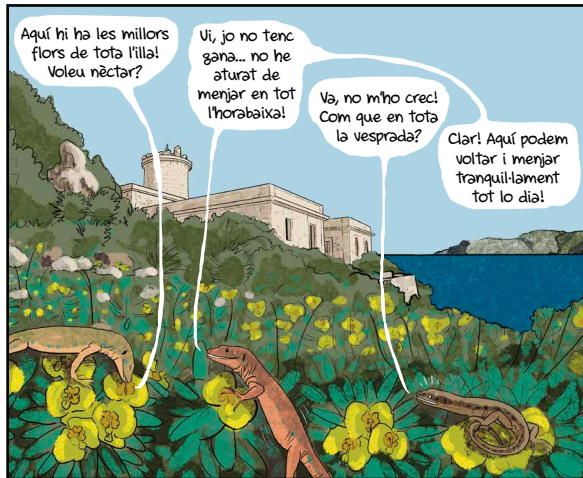
Reproducció

Les sargantanes de sa Dragonera es reproduïxen diverses vegades a l'any i fan postes petites comparades amb les d'altres espècies. Durant aquesta època estan molt actives i interactuen constantment. De fet, els mascles llueixen uns colors més vistosos, amb una franja blava o verda brillant al lateral. Curiosament, moltes femelles imiten colors semblants als dels mascles per passar més desapercebudes durant el festeig.

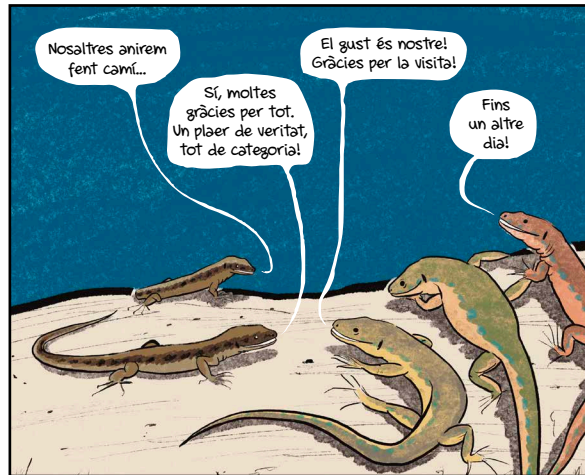
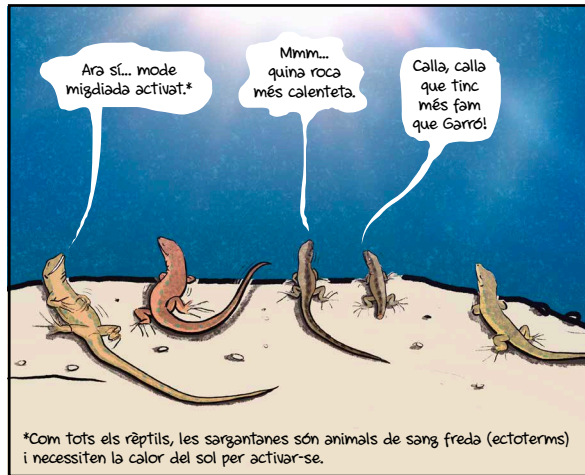
Alimentació

Les sargantanes de sa Dragonera mengen de tot, des d'insectes a pol·len, nèctar o fulles; fins i tot, carronya. Aquesta dieta tan variada és clau per sobreviure en una illa on els recursos són limitats. Sense saber-ho, ajuden a mantenir l'equilibri de sa Dragonera: escampen llavors, pol·linitzen plantes, controlen plagues, aporten nutrients i remouen el sòl.

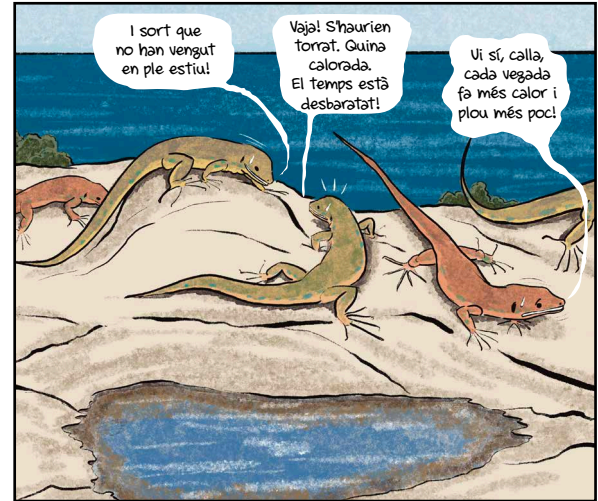
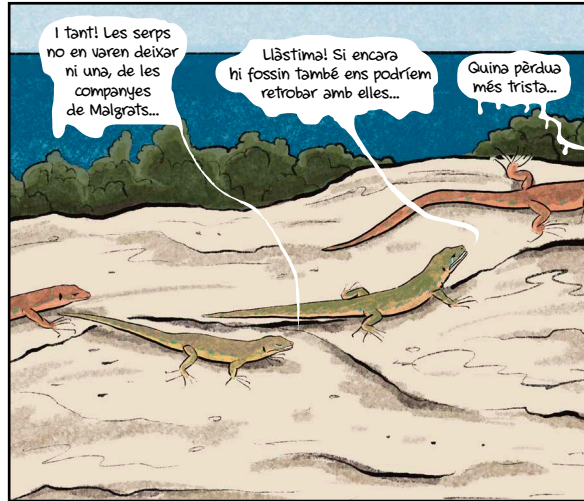
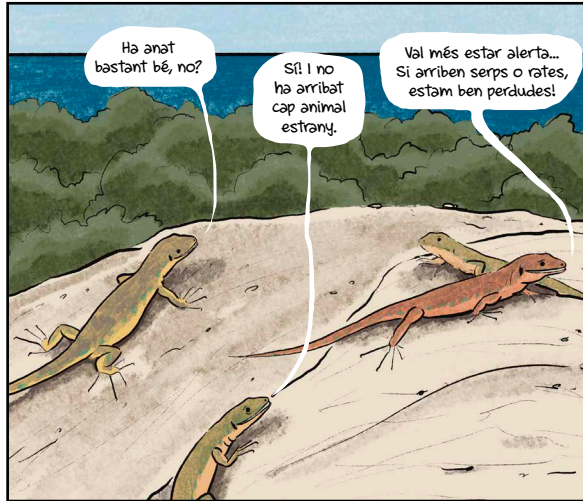
Síndrome de l'illa

Viure aïllades durant moltes generacions ha fet que les sargantanes de sa Dragonera siguin molt diferents de les seves parents continentals. Aquest fenomen es coneix com a *síndrome de l'illa* i és habitual en animals illencs d'arreu del món. En aquestes illes, els animals canvien de mida i es fan més grossos o més petits, i són més confiats. Gràcies a això, les sargantanes de sa Dragonera s'han convertit en un endemisme únic al món.

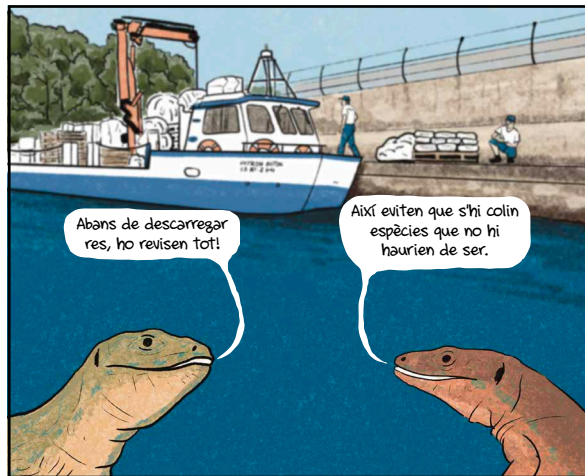
Amenaces

Els perills a què s'enfronten les sargantanes a sa Dragonera són molts i diversos. Actualment les amenaces principals són l'arribada d'espècies invasores (com la serp de ferradura) i els efectes de l'escalfament global, que pot afectar molt uns animals tan sensibles com aquests.

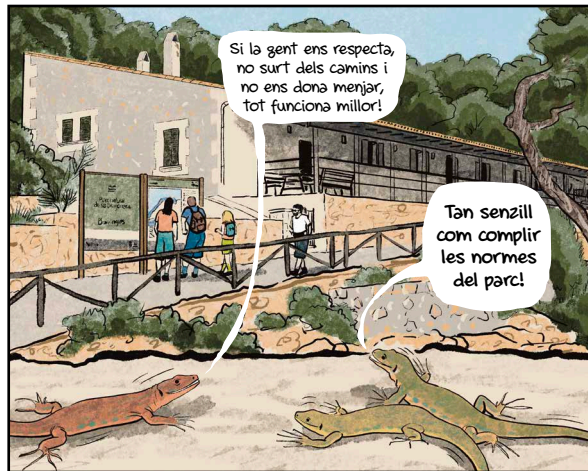
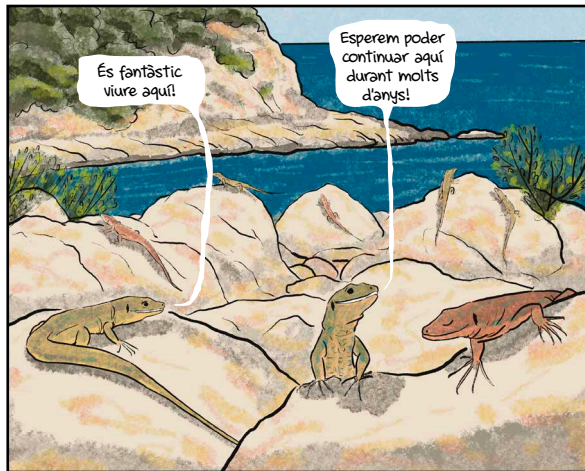
Mesures de conservació

El parc natural té un pla de bioseguretat amb sistemes de control per protegir sa Dragonera de visitants no desitjats, com les serps i els rosegadors invasors. Per això, no s'hi poden introduir animals ni plantes. A més, gràcies a l'assessorament d'experts i de científics que vigilen de prop les sargantanes any rere any, es comprova que les poblacions s'hi mantenen sanes i fortes.

Un refugi únic

Sa Dragonera és un dels grans refugis de les sargantanes balears i acull una de les poblacions més importants de tota l'espècie. Però aquest petit món és fràgil: en un territori petit i aïllat, qualsevol canvi pot tenir grans conseqüències. És feina de tots i totes continuar cuidant el parc natural i conscienciar d'aquesta fragilitat totes les persones que visiten l'illa.

La sargantana balear. Parc Natural de sa Dragonera.

Col·leccionable 1 – vol. 4

Edició: Conselleria d'Agricultura, Pesca i Medi Natural (Govern de les Illes Balears) - Consell Insular de Mallorca

Col·laboració: Departament de Biologia, Universitat de les Illes Balears (UIB) - CEIP Es Vinyet

Consell editorial: Pilar Gómez i Calatayud, Josep Rullan, Rita Font de Benito i Andreu Rotger (UIB)

Idea original: Parc Natural de sa Dragonera

Guió: Pilar Gómez i Calatayud, Josep Rullan, Rita Font de Benito i Andreu Rotger (UIB)

Il·lustracions i disseny: Luis Resines (Pelopantón)

Impressió: Esment Impremta

Correcció: Secció d'Assessorament Lingüístic del Consell de Mallorca

Dipòsit Legal: PM 00469-2026

© 2026 Govern de les Illes Balears

© Dels textos: els autors

© De les il·lustracions: els autors

© Del disseny: els autors

